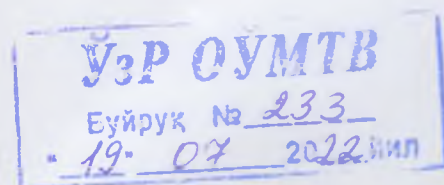

O‘zbekiston Respublikasi
Oliy va o‘rta maxsus ta‘lim vazirligi

60840500 – Veterinariya biotexnologiyasi
bakalavriat ta‘lim yo‘nalishining malaka talablari

Toshkent

ISHLAB CHIQILGAN VA KIRITILGAN:

- Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti.

TASDIQLANGAN VA AMALGA KIRITILGAN:

O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta‘lim vazirligi huzuridagi Oliy, o‘rta maxsus va professional ta‘lim yo‘nalishlari bo‘yicha o‘quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi kengashning 2022 yil «7» 07 dagi 3 - sonli yig‘ilishida ma‘qullangan.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta‘lim vazirligining 2022 yil «19» 07 dagi 233 -sonli buyrug‘i bilan tasdiqlangan.

JORIY ETILGAN:

O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta‘lim vazirligi.

Mazkur Malaka talabi “Oliy ta‘lim davlat ta‘lim standarti. Asosiy qoidalari”, “Oliy ta‘lim yo‘nalishlari va mutaxassisliklari klassifikatori”, O‘zbekiston Respublikasi Milliy malaka ramkasiga muvofiq ishlab chiqilgan va rasmiy me‘yoriy-uslubiy hujjat hisoblanadi.

O‘zbekiston Respublikasi hududida Malaka talabini rasmiy chop etish huquqi O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta‘lim vazirligiga tegishlidir.

MUNDARIJA

T/r	bet
1. 60840500 – Veterinariya biotexnologiyasi bakalavria ta'lim yo'nalishining umumiy tavsifi.....	4
1.1. Qo'llanish sohasi	4
1.1.1. 60840500 – Veterinariya biotexnologiyasi ta'lim yo'nalishi Malaka talabining qo'llanishi	4
1.1.2. Malaka talablarining asosiy foydalanuvchilari.....	4
1.2. 60840500 – Veterinariya biotexnologiyasi ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining tavsifi.....	4
1.2.1. 60840500 – Veterinariya biotexnologiyasi ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatining sohalari.....	4
1.2.2. 60840500 – Veterinariya biotexnologiyasi ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining obyektlari.....	5
1.2.3. 60840500 – Veterinariya biotexnologiyasi ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining turlari.....	5
1.2.4. 60840500 – Veterinariya biotexnologiyasi ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy vazifalari.....	5
2. 60840500 – Veterinariya biotexnologiyasi ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlarning kasbiy kompetensiyalariga qo'yiladigan talablar.....	6
2.1. Umumiy kompetensiyalar.....	6
2.2. Kasbiy kompetensiyalar.....	7
Bibliografik ma'lumotlar	8
Kelishuv varag'i	9

1. 60840500 – Veterinariya biotexnologiyasi bakalavriat ta'lim yo'nalishining umumiy tavsifi

60840500 – Veterinariya biotexnologiyasi ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar tayyorlash kunduzgi, kechki va sirtqi ta'lim shakllarida amalga oshiriladi. Barcha ta'lim shakllari bo'yicha o'qitish kredit-modul tizimi asosida tashkil qilinadi. Kunduzgi ta'limda bakalavriat dasturining me'yoriy muddati 4 yil.

1.1. Qo'llanish sohasi.

1.1.1. 60840500 – Veterinariya biotexnologiyasi ta'lim yo'nalishi Malaka talabining qo'llanilishi

Malaka talabi *60840500 – Veterinariya biotexnologiyasi* ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar tayyorlovchi barcha oliy ta'lim tashkilotlari uchun talablar majmuini ifodalaydi.

1.1.2. Malaka talablarining asosiy foydalanuvchilari:

- mazkur ta'lim yo'nalishi bo'yicha malaka talablari, o'quv reja va o'quv dasturlarini ishlab chiqish va yangilash, ular asosida o'quv jarayonini samarali amalga oshirish uchun mas'ul hamda o'z vakolat doirasida bitiruvchilarning tayyorgarlik darajasiga javob beradigan oliy ta'lim tashkilotining boshqaruv xodimlari (rektor, prorektorlar, o'quv-uslubiy boshqarma (bo'limi) boshlig'i, dekanlar va kafedra mudirlari) va professor-o'qituvchilari;

- ta'lim yo'nalishining o'quv rejasi va fan dasturlarini o'zlashtiruvchi oliy ta'lim tashkilotining talabalari;

- bakalavriat bitiruvchilarining tayyorgarlik darajasini baholashni amalga oshiruvchi Davlat attestasiya komissiyalari;

- ta'limni boshqarish bo'yicha vakolatli davlat organlari;

- oliy ta'lim tashkilotlarini moliyalashtirishni ta'minlovchi organlar;

- oliy ta'lim tizimini akkreditatsiya va sifatini nazorat qiluvchi vakolatli davlat organlari;

- kadrlar buyurtmachilari va ish beruvchi tashkilot va korxonalar;

- oliy ta'lim tashkilotlariga o'qishga kirayotgan abituriyentlar, ularning ota-onalari va boshqa manfaatdor shakslar.

1.2. 60840500 – Veterinariya biotexnologiyasi ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining tavsifi

1.2.1. 60840500 – Veterinariya biotexnologiyasi ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatining sohalari:

60840500 – Veterinariya biotexnologiyasi – ishlab chiqarish sohasidagi yo'nalish bo'lib, u ishlab chiqarish tashkilotlarida mehnat faoliyatini tashkil etish, mehnatni me'yorlash, oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashda veterinariya sohasida biologik xavfsizlikni ta'minlash, chorvachilik sohasida ozuqabop o'simliklarni ko'paytirish, embrionlar transplantasiyasini tashkil etish, naslchilik ishlarida biotexnik ishlarni amalga oshirish, veterinariyada qo'llaniladigan biopreparatlar arsenalini, dorivor o'simliklarni ko'paytirish bo'yicha zarur bo'lgan chora-tadbirlarni ishlab chiqish va amalga oshirish, loyihalash va tashkil etish, me'yoriy hujjatlarini ishlab chiqish va amaliyotga tadbiiq etish, biologik texnologiyalar asosida mahsulot ishlab chiqarishni amalga oshirish bilan bog'liq kompleks masalalar majmuasini qamrab oladi.

1.2.2. 60840500 – Veterinariya biotexnologiyasi ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining ob'ektlari:

- veterinariya va chorvachilik tizimidagi ishlab chiqarish jarayonlar, Respublika Veterinariya va chorvachilikni rivojlantirish davlat qo'mitasi, qishloq xo'jaligi, oziq-ovqat sanoati, farmasevtika sanoati, veterinariya dori vositalari va ozuqabop qo'shimchalari sifati va

muomilasining nazorati bo'yicha davlat ilmiy markazi, Genomika va bioinformatika markazi, viloyat veterinariya boshqarmalari, shahar va tumanlarning veterinariya bo'limlari, respublika, viloyat, tuman va shaharlarning hayvonlar kasalliklariga tashxis qo'yish va oziq-ovqat xavfsizligi davlat markazlari, veterinariya ilmiy tadqiqot institute, biotexnologiya IN-VITRO laboratoriyalari, biologic preparatlar, biologik faol moddalar ishlab chiqarish davlat va nodavlat veterinariya, chorvachilik tashkilotlari;

- qishloq xo'jaligi, veterinariya klinikalari, bo'limlari, boshqarmalari, veterinariya-sanitariya ekspertizasi laboratoriyalari, veterinariya sohasiga tegishli biopreparatlar, doridarmonlar va davolash vositalari, o'rmon xo'jaligining dorivor o'simliklar plantasiyalari bo'limlari, chorva nasl uyushmalari, veterinariya biokombinati laboratoriyalari, diagnostik va davolash asbob-uskunalari, ilmiy-tadqiqot jarayonlari;

- davlat, aksionerlik va xususiy kompaniyalar (firmalar), ishlab chiqarish birlashmalari, iqtisodiyotning turli soha va tarmoqlarida boshqaruv qarorlarini amalga oshirish jarayonlari.

1.2.3. 60840500 – Veterinariya biotexnologiyasi ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining turlari:

- tashkiliy-boshqaruv;
- ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish;
- axborot-tahliliy faoliyat;
- ilmiy-tadqiqot faoliyati;
- tadbirkorlik.

1.2.4. 60840500 – Veterinariya biotexnologiyasi ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlarning kasbiy vazifalari

60840500 – Veterinariya biotexnologiyasi ta'lim yo'nalishi bo'yicha Milliy malaka ramkasining 6-malaka darajasi hamda bakalavr kasbiy faoliyatlarining sohalari, ob'ektlari va turlariga muvofiq bakalavriat bitiruvchisi quyidagi kasbiy vazifalarni bajarishga qodir bo'lishi lozim:

Tashkiliy-boshqaruv faoliyatida:

- veterinariya sohasiga ixtisoslashgan biotexnologik ishlab chiqarishni tashkil etish va boshqarish;

-biotexnologik ishlab chiqarish korxonalar faoliyatini strategik rivojlantirishda zamonaviy bilimlarni qo'llash orqali boshqarish;

-biotexnologik ishlab chiqarish korxonalari va ularning alohida bo'linmalari tashkiliy tuzilmasini optimallashtirish, xodimlarning professional tayyorgarlik darajasini oshirib borishni tashkil qilish va boshqarish, mehnat salohiyatidan samarali foydalanishni rejalashtirish, mehnatni rag'batlantirish tizimini yo'lga qo'yish;

-birlamchi ishlab chiqaruvchi bo'g'in ishini tashkil qilish va uni boshqarish;

-bajarayotgan faoliyati bo'yicha ish rejasini tuzish va uni bajarish, nazorat qilish va amalga oshirilgan ishlarning natijalarini baholash;

-kasbga oid muammolar yechimlarini amaliyotga tadbiiq etish, ishlab chiqarish jarayonida sifatni boshqarish.

Ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish faoliyatida:

-hayvonlar kasalliklariga tashxis qo'yishda biotexnologik usullardan foydalanish, DNK tahlillarni o'tkazish, samaradorlik mezonlari asosida ishlab chiqishda hamda qarorlarni muqobil variantini tanlab olishni asoslashda ishtirok etish;

-hayvonlarni yuqumli kasalliklariga qarshi monoklonal antitelalar ishlab chiqarish va veterinariya sohaga tadbiiq etish;

-zamonaviy axborot texnologiyalardan foydalanish, biotexnologik ishlab chiqarish jarayonlari monitoringi va sifatini baholash usullari va mexanizmlarini ishlab chiqish;

-atrof-muhitni muhofaza qilish va bioxavfsizlik talablariga mos kelishi borasida ishlab chiqarish jarayonlarini nazorat qilish;

- biotexnologik ishlab chiqarish jarayonlari va bioob'yektlardan foydalanishni rejalashtirish, favqulodda sodir bo'lishi mumkin bo'lgan xavf-xatarlarni tahlil qilish;

- biotexnologik ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish korxonalariga investitsiyalarni jalb qilish mexanizmlarini qo'llash, investitsion loyihalarni ishlab chiqish.

Axborot-tahliliy faoliyatida:

- boshqaruv qarorlarini qabul qilish uchun biotexnologik ishlab chiqarish tashkilotining tashqi va ichki muhiti omillari to'g'risidagi ma'lumotlarni to'plash, qayta ishlash va tahlil qilish;

- qaror qabul qilish, faoliyatni rejalashtirish va boshqarish uchun ma'lumot to'plash, tashkilotning ichki axborot tizimini yaratish va uning ishlashini boshqarish;

- tashkilotning ichki hujjat aylanishi tizimini ishlab chiqish va boshqarish, tashkilotlar faoliyatining turli ko'rsatkichlari bo'yicha ma'lumotlar bazasini yuritish;

- loyihalar samaradorligini baholash;

- axborot-tahlil faoliyati natijalari bo'yicha hisobot tayyorlash;

- boshqaruv qarorlarining samaradorligini baholash.

Ilmiy-tadqiqot faoliyatida:

- veterinariya ilmiy-tadqiqot institutlari va biotexnologik ishlab chiqarish tarmoqlari va laboratoriyalarini zamonaviy boshqarish usullari bo'yicha ilmiy tadqiqot ishlarini amalga oshirishga qatnashish;

- veterinariya xizmat ko'rsatish sohasida zamonaviy biotexnologik boshqarish tizimini ta'minlashga bag'ishlangan mamlakatdagi va xorijiy davlatlardagi fan-texnika yutuqlari, maxsus adabiyotlar va boshqa ilmiy-texnik axborotlarni o'rganish;

- tarmoqlar va sohalarni bo'yicha zamonaviy biotexnologik boshqarish tizimini ta'minlash borasidagi muammoli mavzular bo'yicha axborotlarni yig'ish, qayta ishlash, tahlil qilish va tizimlashtirish ishlarini amalga oshirish;

- internet tarmog'ida eng yangi ilmiy yutuqlar haqidagi ma'lumotlarni maqsadga yo'nalgan holda qidirish va topish;

- ilmiy tadqiqot ishlanmalarini tayyorlash, soha adabiyotlari ekspertizasini amalga oshirishda qatnashish;

- tadqiqot natijalari va ishlanmalarni tadbiq etish.

Tadbirkorlik faoliyatida:

- yangi biznes-loyihalarni shakllantirish va amalga oshirish;

- biznesni tashkil etish, biznes-rejalarni ishlab chiqish va amalga oshirish.

2. 60840500 – Veterinariya biotexnologiyasi ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlarning kasbiy kompetensiyalariga qo'yiladigan talablar

2.1. Umumiy kompetensiyalar:

- davlat siyosatining dolzarb masalalarini bilishi, ijtimoiy-iqtisodiy muammolar va jarayonlarni mustaqil tahlil qila olish;

- xorijiy tillardan birida kasbiy faoliyatiga oid hujjatlar va ishlar mohiyatini tushunishi, tabiiy ilmiy fanlar bo'yicha kasbiy faoliyati doirasida zaruriy bilimlarga ega bo'lishi hamda ulardan zamonaviy ilmiy asosda kasb faoliyatida foydalana bilish;

- axborot texnologiyalarini kasbiy faoliyatida qo'llay bilishi, axborotlarni yig'ish, saqlash, qayta ishlash va ulardan foydalanish usullarini egallagan bo'lishi, faoliyatida mustaqil asoslangan qarorlar qabul qila olish;

- yangi bilimlarni mustaqil egallay bilishi, o'z ustida ishlashi va mehnat faoliyatini ilmiy asosda tashkil qila olish;

- sog'lom turmush tarzi va unga amal qilish zaruriyati to'g'risida tasavvurga ega bo'lish.

2.2. Kasbiy kompetensiyalar:

- me'yoriy-huquqiy hujjatlarni izlash, tahlil qilish va ulardan kasbiy faoliyatida foydalanish ko'nikmalariga ega bo'lish;

- tashkiliy tuzilmalarni optimallashtirish, kadrlarni boshqarish strategiyasini qo'llash, tadbirlarni rejalashtirish va amalga oshirish ko'nikmalariga ega bo'lish;

- muzokaralar, uchrashuvlar, ishbilarmonlik yozishmalarini olib borish va onlayn aloqalarni amalga oshirishni bilish;

- korporativ axborot tizimlarini, moliyaviy-iqtisodiy tahlil va moliyaviy hisobotni tayyorlashni, ma'lumotlar bazasini yuritishni bilish;

- qishloq xo'jaligi, jumladan veterinariya va chorvachilik ob'ektlarida strategik va operasion boshqaruv vazifalarini, ishni tashkil qilish, boshqarishning zamonaviy texnologiyalarini, xodimlar jamoasiga etakchilik qilishni bilish;

- tadqiqot usullari va usullarini tanlash (biotexnologik, diagnostika, bakteriologik, virusologik, kimyoviy, toksikologik va boshqa tadqiqot usullari);

- qishloq xo'jaligi, jumladan, veterinariya va chorvachilik sohasida uy hayvonlari, mo'ynali, ekzotik va yovvoyi hayvonlar, parrandalar, asalarilar, baliqlar va boshqa hayvonlarning infeksiyon, invazion va yuqumsiz kasalliklarining oldini olishda biologik xavfsizlikni ta'minlash ko'nikmalariga ega bo'lish;

-Ilmiy tadqiqotlarni amalga oshirishda molekulyar biologiya va genetika bilimlari va usullariga ega bo'lish, elektroforez va xromatografiya, DNK va RNKni ajratish va tozalash usullariga ega bo'lish, bosqichlash tamoyillariga ega bo'lish: serologik reaksiyalar - RA, RMA, RLA, RSK, immunokimyoviy reaksiyalar - IFT, IXA, molekulyar genetik - turli xil PZR variantlari

- yechilayotgan ilmiy muammolar va topshiriqlarning konseptual hamda nazariy modellarini ishlab chiqish va ilmiy-tadqiqot natijalari bo'yicha tavsiyalar va ishlanmalarni amaliyotga tadbiiq etish ko'nikmalariga ega bo'lish.

Bibliografik ma'lumotlar

UDK 002: 651. 1/7

Guruh T 55

OKS 01.040.01

Tayanch so'zlar:

kasbiy faoliyat turi, kompetensiya, ta'lim yo'nalishi, kasbiy faoliyat ob'ekti, kasbiy faoliyat sohasi, kasbiy faoliyat turi, kredit, modul, bakalavriat, o'quv reja, fan dasturi, o'quv jarayoni, malakaviy amaliyoti, bitiruv malakaviy ish, baholash, ichki nazorat, yakuniy davlat nazorati, davlat-jamoatchilik nazorati, tashqi nazorat, moddiy-texnik baza, davlat attestatsiyasi, mustaqil ta'lim, o'quv fanlari bloki, oliy ta'lim muassasasi, ta'lim jarayoni, ta'lim sifati nazorati, profil, ishlab chiqarish, ilmiy-tadqiqot jarayonlari, ishlab chiqarish texnologiyalar ta'lim sohasi, qishloq xo'jaligi, davlat veterinariya qo'mitasi, veterinariya boshqarmalari, veterinariya bo'limlari, hayvonlar kasalliklariga tashxis qo'yish va oziq ovqat xavfsizligi davlat markazi, qishloq xo'jalik boshqarmalari oziq-ovqat xavfsizligi bo'limlari, biotexnologiya laboratoriyalari, hujayra va genom texnologiyalari, DNK bibliotekasi, PZR laboratoriyalari, asbob-uskunalar, dori-darmonlar, davolash vositalari, biopreparatlar.

KELISHUV VARAG'I

ISHLAB CHIQLDI:

**Samarqand davlat veterinariya meditsinasi,
chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti**

Rektor **X.B. Yunusov**

2022 yil « _____ » _____

M.O'.

KELISHILDI:

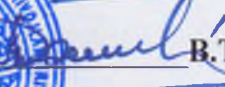
**O'zbekiston Respublikasi
Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi
huzuridagi Oliy ta'limni rivojlantirish
tadqiqotlari va ilg'or texnologiyalarni
tadbiq etish markazi**

Direktor **Sh. Yakubov**

2022 yil « _____ » _____

M.O'.

**O'zbekiston Respublikasi
Veterinariya va chorvachilikni
rivojlantirish davlat qo'mitasi**

Ras **B.T. Norqobilov**

2022 yil « _____ » _____

M.O'.

**Toshkent davlat agrar
universiteti**

1-prorektor **S.Y. Islomov**

2022 yil « _____ » _____

M.O'.

**Veterinariya ilmiy-tadqiqot
instituti**

Direktor **B.A. Elmurodov**

2022 yil « _____ » _____

M.O'.